

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (tlač 1015)

(verzia predložená do medzirezortného pripomienkového konania)

1. Informácia o materiáli predloženom do MPK

Dňom 01.10.2018 začalo skrátené medzirezortné pripomienkové konanie k materiálu „Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (tlač 1015)“.

Predmetný návrh ústavného zákona okrem iného stanovuje hornú hranicu dôchodkového veku vo výške 64 rokov (tzv. strop dôchodkového veku). Zároveň avizuje zámer prijať znížený strop dôchodkového veku v prípade osôb, ktoré vychovali dieťa/deti. Tento by mal byť navrhnutý neskôr v samotnom zákone o sociálnom poistení.

2. Stanovisko RRZ

RRZ dňa 18.09.2018 zverejnila dva materiály detailne sa venujúce návrhu zavedenia stropu dôchodkového veku na úrovni 64 rokov.

Oba materiály sú zverejnené na webovej stránke RRZ:

<http://www.rozpoctovarada.sk/svk/fiskalne-pravidla/costing/1144/kvantifikacia-vplyvu-opatreni-zavedenie-hornej-hranice-dochodkoveho-veku>

3. Pripomienky RRZ do MPK

RRZ si v rámci medzirezortného pripomienkového konania uplatnila nasledujúce pripomienky:

Pripomienka k: Doložka vplyvov

Typ pripomienky: zásadná

Znenie pripomienky:

Žiadame doplniť kvantifikáciu vplyvov na dlhodobú udržateľnosť verejných financií, resp. hospodárenie Sociálnej poisťovne v dlhodobom horizonte z dôvodu stanovenia najvyššej hranice dôchodkového veku (tzv. stropu dôchodkového veku). Napriek tomu, že uvedené opatrenie v strednodobom horizonte nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, v dlhodobom

horizonte významne negatívnym spôsobom ovplyvní hospodárenie s verejnými financiami. Keďže ide o ústavný zákon, považujeme z pohľadu rozhodovania sa parlamentu za veľmi dôležité transparentne uviesť všetky podstatné vplyvy.

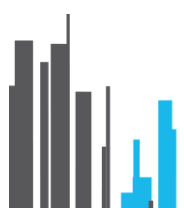
Uvedené opatrenie pri zachovaní ostatných parametrov dôchodkového systému bez zmien povedie automaticky k nižším novopriznaným dôchodkom (nižší počet odpracovaných rokov) a zároveň vyšším finančným nákladom (viac dôchodcov), ktoré nevyhnutne budú musieť byť nejakým spôsobom financované. V doložke vplyvov chýba vyčíslenie týchto nákladov a tiež návrhy na ich kompenzáciu tak, aby sa nezhoršila dlhodobá udržateľnosť verejných financií v porovnaní so súčasným stavom.

Podľa odhadu RRZ vychádzajúceho zo základného scenára by sa dlhodobá udržateľnosť zhoršila o 1 % HDP (indikátor dlhodobej udržateľnosti by vzrástol z 1,1 % HDP na 2,1 % HDP). Indikátor udržateľnosti S2, ktorým je dlhodobé hospodárenie Slovenska hodnotené zo strany európskych inštitúcií, by sa vplyvom opatrenia zhoršil z aktuálnej úrovne 2,4 % HDP na 4 % HDP, čo je zhoršenie o 1,6 % HDP. Je to predovšetkým v dôsledku postupného prehĺbenia deficitu Sociálnej poisťovne o dodatočných 1,6 % HDP v roku 2067. Hrubý dlh verejnej správy by sa v rovnakom období zvýšil o 80,2 % HDP, čo znamená jeho zvýšenie o 138 mld. eur v cenách roka 2017. Výkonnosť ekonomiky by bola v roku 2067 nižšia o 9 %, čo by negatívne pocítila celá populácia vrátane dôchodcov. Zastropovanie dôchodkového veku by o 50 rokov zároveň znížilo novopriznané dôchodky o 10 % oproti súčasnej legislatíve cez nižší počet odpracovaných rokov.

Na vykrytie dodatočných výdavkov v dôchodkovom systéme by bolo potrebné napríklad v období rokov 2024 až 2080 postupne zvýšiť sadzbu odvodov až o 8 p.b. (t.j. o štvrtinu, z dnešných 34,6 % na 42,6 % hrubej mzdy). Pre okamžitú neutralizáciu negatívneho vplyvu navrhovanej zmeny v dôchodkovom systéme na jeho dlhodobú udržateľnosť by bolo potrebné sadzbu odvodov v roku 2019 okamžite zvýšiť o 3 p.b. Alternatívne, v štátnom rozpočte by to znamenalo napríklad potrebu zvýšenia výnosu korporátnej dane o polovicu alebo znížiti štátne sociálne dávky a podporu na nulu. Pokiaľ by sa neprijali žiadne kompenzačné opatrenia, dôchodky by sa museli znížiť ešte výraznejšie.

Posúdenie vplyvov na dlhodobú udržateľnosť by bolo vhodné v prípade podobných významných legislatívnych zmien, uvádzať tiež v budúcnosti aj napriek tomu, že priamo neovplyvňujú aktuálny strednodobý rozpočtu verejnej správy.

Rovnako, žiadame doplniť vplyv zavedenia stropu dôchodkového veku na medzigeneračnú spravodlivosť, najmä poukázaním na zmeny v čistých príjmoch rôznych sociálnych skupín vrátane dôchodcov pre horizont najbližších 50 rokov.

Pripomienka k: čl. 39, nový odsek 3, prvá veta

Typ pripomienky: zásadná

Znenie pripomienky:

Ústava je základný zákon štátu, ktorý definuje princípy fungovania štátu, základné práva občanov a iné skutočnosti, ktoré sú z dlhodobého hľadiska považované za správne a nemenné. Stanovenie hranice dôchodkového veku na úrovni 64 rokov, ako hranice staroby, po dosiahnutí ktorej štát garantuje hmotné zabezpečenie na primeranej úrovni, je zvolené arbitrárne, bez predloženia relevantných podkladov a analýz dopadov a vychádza z predpokladu, že sa v budúcnosti nebudú zlepšovať životné pomery občanov Slovenska.

Na základe dostupných historických údajov za Slovensko je možné preukázať, že od roku 1950 do roku 2016 sa zvýšila stredná dĺžka života žien vo veku 60 rokov o 5 rokov a v prípade mužov vo veku 60 rokov o 2 roky. Tento nárast sa z väčšej časti premietol aj do nárastu počtu rokov strávených v zdraví. Do roku 2080 sa očakáva postupný nárast strednej dĺžky života vo veku 60 rokov o dodatočných 9 rokov v prípade mužov a 7 rokov v prípade žien. Stanovenie pevnej hranice staroby na úrovni 64 rokov (alebo na akejkoľvek inej úrovni) nebude odrážať meniacu sa spoločenskú situáciu v dlhodobom horizonte, a preto nie je jej zavedenie z pohľadu cieľov Ústavy Slovenskej republiky vhodné. Zmenou Ústavy Slovenskej republiky sa sťažuje budúcim vládam reagovať na spoločenskú situáciu a finančné možnosti Slovenska, kedy by bolo potrebné a vhodné upraviť tento vek. Môže to viesť k tomu, že navrhované opatrenie, ktoré má podľa predkladateľov ochrániť ľudí, bude mať naopak negatívny vplyv na životnú úroveň občanov.

Nad rámec priameho vplyvu navrhovaného opatrenia na zníženie dôchodkov (cez nižší počet odpracovaných rokov) a nižší ekonomický rast by sa životná úroveň občanov znížila aj z dôvodu potreby prijatia kompenzačných opatrení na eliminovanie negatívneho vplyvu navrhovanej novely ústavy na hospodárenie Slovenskej republiky (napr. dodatočným znížením dôchodkov, zvýšením daňovo-odvodového zaťaženia, obmedzením iných sociálnych transferov).

Pripomienka k: čl. 39, nový odsek 3, druhá veta

Typ pripomienky: obyčajná

Znenie pripomienky:

RRZ upozorňuje na aplikačné problémy v dôchodkovom systéme ako celku v súvislosti so zámerom zavedenia zníženého stropu dôchodkového veku v závislosti od počtu vychovaných detí.

